I) Dodatniego - idzie się spodziewać, że wraz z rozwojem gospodarczym będziemy mieli rozrost instytucjonalizmu kontrolującego coraz to więcej gałęzi gospodarki. Im bardziej jakościowe instytucje, tym z kolei większe zabezpieczenie przed ryzykiem wywłaszczenia

```
II) Estimate Std. Error t value Pr(>|t|)
(Intercept) 4.62609 0.30058 15.39 <2e-16 ***
avexpr 0.53187 0.04062 13.09 <2e-16 ***
```

Przy przyroście PKB per capita skorygowane o PP w 1995 roku o 1% średnie zabezpieczenie przed ryzykiem wywłaszczenia wzrastało o średnio 0.53 jednostek ceteris paribus.

- III) bo ryzyko nie jest czymś, co ma odzwierciedlenie w twardych danych są kwantyfikowane miary ryzyka, ale nigdy nie poznamy właściwego ryzyka. Ryzyko może mieć odzwierciedlenie w innych zmiennych.
- IV) I taką zmienną może być chociażby śmiertelność osadników. Idzie się domyśleć, że przy gorszej jakości i mniejszej kontroli instytucji zwiększy się szeroko pojęte "bezprawie", które będzie miało odzwierciedlenie w mniejszym zabezpieczeniu przed ryzykiem wywłaszczenia, samo ryzyko będzie jeszcze większe, oraz w śmiertelności osadników, którzy bez dostępu do jakościowych instytucji oraz przy większym bezprawiu będą częściej umierać.
- V) Diagnostic tests:

df1 df2 statistic p-value

Weak instruments 1 68 29.80 7.29e-07 ***

Test wskazuje na silny instrument

VI) Standardowo:

Coefficients:

Estimate Std. Error t value Pr(>|t|)

avexpr 0.53187 0.04062 13.09 <2e-16 ***

Przy metodzie zmiennych instrumentalnych:

Coefficients:

Estimate Std. Error t value Pr(>|t|)

(Intercept) 2.3702 0.8376 2.830 0.00612 **

avexpr 0.8684 0.1250 6.946 1.77e-09 ***

df1 df2 statistic p-value

Weak instruments 1 68 29.80 7.29e-07 ***

Wu-Hausman 1 67 25.17 4.11e-06 ***

Wu-Hausman wskazuje na endogeniczność. Współczynnik przy zmiennej avexpr przy metodzie zmiennych instrumentalnych jest wyraźnie wyższy.

VII) Ta zmienna może mieć pewien wpływ na średnie zabezpieczenie przed ryzykiem wywłaszczenia. Jeśli osadnictwo w 1900 roku było relatywnie duże, można oczekiwać, że w 1995 roku instytucje będą silniejsze, co za tym idzie średnie zabezpieczenie przed ryzykiem wywłaszczenia będzie większe.

Diagnostic tests:

df1 df2 statistic p-value

Weak instruments 2 66 21.406 6.83e-08 ***
Wu-Hausman 1 66 28.990 1.04e-06 ***

Sargan 1 NA 0.437 0.509

Wedle testów zmienne są endogeniczne, na tle standardowego modelu MNK widzimy również wzrost oszacowania dla avexpr, jednakże jest nieco mniejszy niż w wypadku jednej zmiennej instrumentalnej X) Raczej dodatniego, wartości najbliższe zeru są zgromadzone wokół równika, gdzie raczej poziom "instytucjonalizmu" jest niższy niż w państwach wysoko rozwiniętych, które zazwyczaj są na wyższych bezwzględnych szerokościach geograficznych

XI) Coefficients:

Estimate Std. Error t value Pr(>|t|)
(Intercept) 4.8729 0.3280 14.855 < 2e-16 ***
avexpr 0.4635 0.0555 8.352 2.49e-13 ***
lat_abst 0.8722 0.4877 1.788 0.0765 .
Przy przyroście

Przy przyroście PKB per capita skorygowane o PP w 1995 roku o 1% średnie zabezpieczenie przed ryzykiem wywłaszczenia wzrastało o średnio 0.46 jednostek ceteris paribus, zmienna bezwzględnych szerokości geograficznych na poziomie istotności alfa=0.05 jest nieistotna statystycznie, natomiast na np. alfa=0.1

sugerowałaby, że wzrasta o średnio 0.87 stopnia.

XII) W mojej opinii w wypadku tej zmiennej nie powinno być mowy o większej endogeniczności. Szerokość geograficzna jest obiektywną i mierzalną miarą. Możemy mówić o korelacji z innymi zmiennymi, ale nie o stricte endogeniczności.

XIII) Coefficients:

Estimate Std. Error t value Pr(>|t|)

(Intercept) 1.9755 1.0975 1.800 0.0764.

avexpr 0.9735 0.1929 5.047 3.76e-06 ***

lat abst -1.6294 1.3205 -1.234 0.2216

Diagnostic tests:

df1 df2 statistic p-value

Weak instruments 2 65 8.606 0.000484 ***

Wu-Hausman 1 65 25.648 3.62e-06 ***

Sargan 1 NA 0.105 0.746008

Przy przyroście PKB per capita skorygowane o PP w 1995 roku o 1% średnie zabezpieczenie przed ryzykiem wywłaszczenia wzrastało o średnio 0.97 jednostek ceteris paribus.

Współczynnik przy avexpr jest widocznie wyższy niż przy normalnym modelu, natomiast lat_abst jest nieistotny nawet dla alfa=0.1. Wszystkie testy wskazują na endogeniczność modelu.

XIV) nowe zmienne - PKB per capita korygowane o PPP dla 2018 roku oraz government effectiveness dla 2018, na początek standardowy model [1]

Coefficients:

Estimate Std. Error t value Pr(>|t|)

(Intercept) 7.640754 0.101357 75.39 <2e-16 ***

GovEff 0.035148 0.001756 20.01 <2e-16 ***

Standardowy model [2]

Coefficients:

Estimate Std. Error t value Pr(>|t|)

(Intercept) 7.511661 0.102577 73.230 < 2e-16 ***

GovEff 0.030666 0.002043 15.012 < 2e-16 ***

lat_abst 1.189321 0.308226 3.859 0.000169 ***

A teraz odpowiednio dla [1] i [2] model z obiema zmiennymi instrmentalnymi

Coefficients:

Estimate Std. Error t value Pr(>|t|)

(Intercept) 7.136609 0.179577 39.74 <2e-16 ***

GovEff 0.044005 0.003917 11.23 <2e-16 ***

Diagnostic tests:

df1 df2 statistic p-value

Weak instruments 2 80 36.276 6.12e-12 ***

Wu-Hausman 1 80 13.552 0.00042 ***

Sargan 1 NA 0.296 0.58614

Coefficients:

```
Estimate Std. Error t value Pr(>|t|)
(Intercept) 7.13062 0.20265 35.187 < 2e-16 ***
GovEff 0.05083 0.01497 3.397 0.00107 **
lat abst -1.48733 3.11476 -0.478 0.63430
```

Diagnostic tests:

df1 df2 statistic p-value

Weak instruments (GovEff) 2 80 36.276 6.12e-12 ***
Weak instruments (lat_abst) 2 80 30.046 1.85e-10 ***
Wu-Hausman 2 78 6.327 0.00284 **
Sargan 0 NA NA NA

Zmienne również wychodzą endogeniczne, natomiast współczynnik dla GovEff jest widocznie niższy w każdej wersji od danych z 1995, lat_abst w wypadku modelu bez zmiennych instrumentalnych jest natomiast istotne statystycznie - na przyrost PKB o 1% bezwzględna szeorkość geograficzna zwiększa się średnio o 1.16 stopnia, ceteris paribus.

z.2

- I) endogeniczne są import i eksport, pozostałe są egzogeniczne
- II) Z warunku koniecznego wynika, że możemy zidentyfikować parametry, liczba parametrów egzogenicznych w pierwszym równaniu jest większa od endogenicznych w drugim i vice versa. Warunek wystarczający też jest spełniony, bo liczba zmiennych endogenicznych jest równa rzędu macierzy formy zredukowanej. III)IM:

Multiple R-squared: 0.9919, Adjusted R-squared: 0.9916

EX:

Coefficients:

Estimate Std. Error t value Pr(>|t|)
(Intercept) -9.81894 3.92324 -2.503 0.0141 *
ddf 0.80428 0.32603 2.467 0.0155 *
reer -0.11831 0.11905 -0.994 0.3230
Lex 0.85276 0.05691 14.986 <2e-16 ***

Multiple R-squared: 0.9831, Adjusted R-squared: 0.9825

- (Dla EX jest nieistotne statystycznie, więc nie interpretuję) Dla modelu importu ceteris paribus na poziomie istotności 0.05 za wzrostem kursu walutowego o 0.13% średnio idzie wzrost importu o 1%.
- V) Fragmentacja środków produkcji została uwzględniona w taki sposób, że przydzielono w każdym modelu dodatkową zmienną egzogeniczną dla odpowiednio importu i eksportu EX i IM, gdyż przy fragmentacji środków produkcji bardzo często produkcja lokalnych produktów jest przenoszona do innych krajów i ich transport do "ojczyzny" wlicza się w eksport, podczas gdy są one później importowane.
- VI) Z warunku koniecznego wynika, że możemy zidentyfikować parametry, liczba parametrów egzogenicznych w pierwszym równaniu jest większa od endogenicznych w drugim i vice versa. Warunek wystarczający też jest spełniony, bo liczba zmiennych endogenicznych jest równa rzędu macierzy formy zredukowanej.

VII i VIII) dla importu:

```
Estimate Std. Error t value Pr(>|t|)
(Intercept) -4.5820392 0.9846759 -4.65335 1.1184e-05 ***
dd 0.7412155 0.1427906 5.19093 1.2865e-06 ***
reer 0.1237219 0.0479033 2.58274 0.011415 *
ex 0.3868942 0.0493176 7.84495 8.4999e-12 ***
Lim 0.1536918 0.0740093 2.07666 0.040684 *
Multiple R-Squared: 0.994017 Adjusted R-Squared: 0.993751 dla eksportu:
```

```
Estimate Std. Error t value Pr(>|t|)
```

(Intercept) -2.4109834 2.9937033 -0.80535 0.42274

ddf 0.1320845 0.2505516 0.52717 0.59937

reer -0.1093140 0.0873584 -1.25133 0.21406

im 0.7491675 0.0728473 10.28408 < 2.22e-16 ***

Lex 0.3277457 0.0630912 5.19479 1.2661e-06 ***

Multiple R-Squared: 0.99063 Adjusted R-Squared: 0.990214

Dla importu zmalało oszacowanie dla popytu lokalnego i opóźnionego importu, minimalnie też dla kursu walutowego. Ceteris paribus średnio za przyrostem importu o 1% wzrasta eksport o 0.39%. Uwzględnienie eksportu podziałało na wyniki w widoczny sposób, najprawdopodobniej ma to do czynienia z fragmentaryzacją produkcji, bowiem część opóźnionego importu może być wytłumaczona zmienną eksportu. Natomiast w wypadku eksportu nieistotny staje się popyt za granicą, spada oszacowanie dla opóźnionego eksportu, natomiast ceteris paribus średnio zwiększenie eksportu o 1% pociąga za sobą wzrost importu o 0.75% - widać też tutaj prawdopodobny wpływ fragmentaryzacji produkcji.

Można użyć 3MNK, patrząc na warunek konieczny wskazujący na użycie 2MNK, z drugiej strony nie mamy autokorelacji, więc nie jest to konieczne.

> dwtest(modelex)

DW = 2.6473, p-value = 0.9985

> dwtest(modelim)

DW = 2.3087, p-value = 0.8963

IX) Mnożnik dynamiczny:

im ex

Intercept -0.0325047707 -0.0324103268

dd 0.0031570453 0.0031478555

ddf 0.0005143578 0.0005128678

reer -0.0001714655 -0.0001709755

Długookresowy:

Lim Lex

Intercept -15.40269964 -10.66272468

dd 1.82411559 0.95837789

ddf 0.15659841 0.18924099

reer 0.07812259 -0.09376636

Skumulowany mnożnik dynamiczny:

im ex

Intercept -15.31923370 -10.57950099

dd 1.81600893 0.95029478

ddf 0.15527763 0.18792404

reer 0.07856289 -0.09332733

IRF dla 20 okresów:

NAME IM EX

1 Intercept -0.733444416139511 -0.507731373372956

2 dd 0.0868609502899045 0.0456353504813111

3 ddf 0.00745679046390044 0.00901119985700007

4 reer 0.00372021546213094 -0.00446497282814517

CIRF dla 20 okresów:

NAME IM EX

1 Intercept -14.4955791423974 -9.80954584324837

2 dd 1.73242552162627 0.876356855547638

3 ddf 0.143196214655951 0.175515967340488

4 reer 0.0811662152575721 -0.0888555925086171

Dla salda handlowego:

Intercept dd ddf reer

dynamiczny 9.444398e-05 -9.189815e-06 -1.490004e-06 4.899985e-07 dlugookresowy 4.739975e+00 -8.657377e-01 3.264258e-02 -1.718889e-01

skumulowany 4.739733e+00 -8.657141e-01 3.264641e-02 -1.718902e-01 IRF20 -9.076101e+00 7.894959e-01 1.680592e-01 -9.257581e-02 CIRF20 4.686033e+00 -8.560687e-01 3.231975e-02 -1.700218e-01

X)

Intercept dd ddf reer
dynamiczny import -75923.68100 -664.9648350 6737.752548 -1347.234984
dynamiczny export 41106.06505 310.7267893 -3622.719511 739.841126
dlugookresowy import -77.42752 1.9555502 5.600606 -1.285716
dlugookresowy export -92.11834 -0.1644164 7.778034 -1.630563
skumulowany import 61571.55738 259.9384996 -5321.612862 1151.981682
skumulowany export -21696.44579 -106.6318677 1882.804449 -402.439382
Przedzialy ufnosci:

Intercept dd ddf reer gorny DI 147798.71654 747.9584885 26295.541952 2746.0881870 sredni DI -75923.68100 -664.9648350 6737.752548 -1347.2349839 dolny DI -299646.07854 -2077.8881585 -12820.036856 -5440.5581549 gorny DE 138863.41969 946.2930034 4937.561351 2522.2786012 sredni DE 41106.06505 310.7267893 -3622.719511 739.8411258 dolny DE -56651.28958 -324.8394247 -12183.000373 -1042.5963495 gorny DOI 518.92973 2.5356348 56.521249 9.8850109 sredni DOI -77.42752 1.9555502 5.600606 -1.2857161 dolny DOI -673.78478 1.3754655 -45.320037 -12.4564431 gorny DOE 21.71382 -0.0464710 17.498563 0.5026493 sredni DOE -92.11834 -0.1644164 7.778034 -1.6305632 dolny DOE -205.95051 -0.2823619 -1.942494 -3.7637757 gorny SI 146388.51675 683.6191385 2014.427054 2737.0705576 sredni SI 61571.55738 259.9384996 -5321.612862 1151.9816820 dolny SI -23245.40198 -163.7421394 -12657.652777 -433.1071936 gorny SE 9825.10120 81.1704478 4629.834716 177.9609067 sredni SE -21696.44579 -106.6318677 1882.804449 -402.4393821 dolny SE -53217.99278 -294.4341833 -864.225817 -982.8396709

Które mnożniki są statystycznie istotne? Nie będę liczyć wszystkich, bo mi by nie starczyło miejsca (zresztą czy powinienem sprawdzać wszystkie 6000 mnożników?) w raporcie, dlatego podzielę się jedynie sposobem, jakbym to zrobił. Na przykładzie dla mnożnika dynamicznego dla importu dla zmiennej Intercept:

dolnyDII<df1\$X1.Intercept & df1\$X1.Intercept<gornyDII

gdzie dolny DII to wartość dolnego DI dla Intercept w przedziałach ufności, a górny DII to wartość górnego DII. Na przykładzie tego wyszło mi, że 2 oszacowania nie są istotne statystycznie.

Jeśli bym chciał np. zmienną dd, zamiast Intercept dałbym dd, gdybym brał inny mnożnik zmieniłbym df1 na np. df2 (tak to nazwałem w kodzie).